

Yttrande över remiss från Länsstyrelsen i Hallands län gällande Ansökan om Natura 2000-tillstånd till vindkraftpark Kattegatt Syd

Sammanfattning

Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) anser att det är positivt att ansökan för miljökonsekvensbeskrivningen för Kattegatt Syd kompletterats efter samråd, särskilt gällande hänsyn till tumlare samt att det genomförts modellering av påverkan av grumling och sedimentpålagring på naturtyper och bottensamhällen som inkluderats i tillståndsansökan.

- I. SLU anser dock att kompletteringen saknar information om osäkerheten i modelleringen och därmed bedömningen av omfattningen av grumlingens negativa effekter och spatiala spridning.
- II. SLU anser också att det är anmärkningsvärt att kompletteringen inte inkluderar information om de bubbelrev som nyligen (2019-2020) hittats av länsstyrelsen i t ex i nordöstra delen av Natura2000-området Stora Middelgrund och Röde bank då dessa riskerar att påverkas negativt av vindkraftsetablering i närområdet.
- III. Vad gäller hänsynstagande gentemot tumlare så är det positivt att man tar hänsyn till tumlaraktiviteten, detta är framförallt viktigt under kalvningssäsongen. Att påla under vinterhalvåret när aktiviteten är låg är en bra åtgärd för att minska påverkan.
- IV. Av de marina ryggradslösa djur som fanns på svenska rödlistan 2020 i Kattegatt finns numera 95% enbart på utsjöbankarna. Majoriteten av arterna misstänks ha försvunnit från kustnära områden på grund av grumling, sedimentation och eutrofiering. Många av dem kräver renspolad sand för sin överlevnad. Ett stort antal arter som ansågs hotade vid föregående rödlistor ändrade kategori efter utsjöbanksinventeringarna, då livskraftiga bestånd återfanns på utsjöbankarna, men ingen annanstans. SLU anser att byggande av vindkraftspark(er) i anslutning till Kattegatts

utsjöbankar utgör en stor risk för att den biologiska mångfalden i svenska marina områden utarmas och starkt motverkar miljömålet för ett rikt växt- och djurliv och uppfyllande av internationella direktiv.

Generella synpunkter

SLU önskar på en generell nivå framhålla vikten av att utföra kontrollprogram och uppföljning av eventuella miljöeffekter i de vindparker som etableras i svenska vatten, i syfte att säkerställa tillräcklig miljöhänsyn och att undvika negativa effekter på fisk och biologisk mångfald.

Kattegatt är ett havsområde som kraftigt påverkats av övergödning, högt fisketryck och bottentrålning. Tidigare allmänt förekommande habitat och habitatbildande arter som kräftdjurssamhället Haploops, biogena rev av hästmusslor och löslevande kalkalger (maerl) förekommer nu endast sporadiskt eller som enstaka individer. Dessa habitat är upptagna på OSPARs lista över hotade livsmiljöer och/eller Helcoms och EU-kommissionens respektive rödlista för livsmiljöer. Den kvarvarande andelen av dessa populationer utgör därmed en viktig och kanske den enda möjligheten till återhämtning och återetablering på botten där arterna tidigare haft sin utbredning. Utsjöbankarna är sista utposten för dessa och flera andra hotade och rödlistade arter (SE, EU och Helcom), om de påverkas negativt finns en risk att arterna minskar ytterligare eller till och med försvinner från landet och /eller hela Kattegatt. Det är därför av största vikt att hänsyn tas till de höga naturvärdena i de två angränsande Natura2000-områdena särskilt under vindkraftsparkens etableringsfas.

I den kompletterade miljökonsekvensbeskrivningen bedöms byggnationen av Kattegatt Syd ha obetydliga effekter på de två angränsande Natura2000-områdena Lilla Middelgrund och Stora Middelgrund och Röde bank. Antagandet baseras delvis på modelleringar över sedimentation och grumling utförda av Niras. SLU saknar ett resonemang kring osäkerheten i modelleringarna, samt uppgifter om de antaganden som gjorts i modellerna och vad de baseras på. Om grumling och sedimentation från byggnationen når känsliga naturvärden inom Natura2000-områdena kan det få stor negativ påverkan. Det är viktigt att ha i åtanke att en modellering inte utgör en absolut sanning. Det bör därför kontrolleras och säkerställas att skadlig grumling inte förekommer i sådan utsträckning att det skadar naturvärden under och efter etablering av vindkraftsparken. Även om effekter bedöms och beräknas som obetydliga i underlaget inom Natura2000, finns det på naturtypsnivå ändå en risk vilken kan komma få betydande och i värsta fall irreversibla effekter. Detta utifrån det kompletterande underlaget då de med undervattenskamera av länsstyrelsen under 2019 och 2020 (ref <https://catalog.lansstyrelsen.se/store/24/resource/78>) upptäckta bubbelreven i nordöstra delen av Stora Middelgrund Röde bank inte berörs i kompletteringsens bedömning av konsekvensen för bubbelrev.

Utöver de viktiga habitatbildande arterna utgör såväl Natura 2000-områdena för såväl Lilla Middelgrund som Stora Middelgrund och Röde bank mycket viktiga områden till skydd för Sveriges fåtaliga bubbelrev. Dessa utgör unika, artrika och mycket känsliga habitat baserade på karbonatstrukturer som bildas enbart på platser med bottenutströmmande metangas. Såväl biogena rev av maerl och musslor samt bubbelrev listas i art- och habitatdirektivet och just deras pågående men även historiska minskande förekomst utgör en starkt bidragande orsak till att naturtyperna Rev (1170) och Bubbelrev (1180) i marin atlantisk region bedömdes som dålig i Sverige i den senaste EU-rapporteringen av art- och habitatdirektivet.

Det är viktigt att notera att bevarandeplaner för de båda angränsande Natura2000-områdena (se Bevarandeplan för Stora Middelgrund och Röde bank) anger att naturtypen Sublittoral sandbottnar och djupa mjukbottnar ska vara opåverkade från onaturlig sedimentation och grumling. En eventuell avvikelse från detta medför att bevarandemål för områdena inte kan uppfyllas. För att kunna uppfylla gällande direktiv och miljö kvalitetsmål behöver värden i dessa områden dessutom inte bara bevaras utan även utvecklas enligt bevarandeplanerna.

Specifika synpunkter

Bilaga c. 2. SLU undrar om utgångspunkten i Niras modelleringar ”att alla grumlande arbeten utförs samtidigt” verkligen är ett konservativt antagande så som anges. Det är mer troligt att grumlande arbeten sker utdraget över tid (dagar eller veckor) varvid förhöjda halter av sediment i vattenmassan skulle kunna förekomma under betydligt längre perioder än vad som anges i till exempel tabell 4, 2.2.

Bilaga c. 2.2.3. Hästmussla. Antagande om överlevnad av hästmussla förutsätter att det rör sig om adulta musslor. Det har skett en kraftig tillbakagång av arten mellan utsjöbanksinventeringen 2005 och videoundersökning som genomfördes 2016. Det gör att överlevnad och nyrekrytering av juvenila musslor är avgörande för artens fortlevnad i området och uppfyllnad av restaureringsmål för biogena rev.

Bilaga c. 4. Slutsatsen att ”risken för att fundamenten i vindkraftsparken skulle bidra till en spridning av invasiva arter är **försumbar** motsägs av slutsatsen under 3.1. att konnektiviteten för arter kopplade till hårbottenmiljöer väntas bli **positiv**. (Det finns en rad hårbottenlevande främmande invasiva tröskelarter i närområdet, som ännu inte observerats på svenskt vatten som kan använda fundamenten som ”stepping stones”)

Beslut om detta yttrande har på rektors uppdrag fattats av dekan Torleif Härd efter föredragning av koordinatör Linda Ferngren. Innehållet har utarbetats av forskare Mattias Sköld, forskare Birgit Koehler och forskare Lena Bergström, samtliga vid institutionen för akvatiska resurser och miljöanalytisk specialist Josefin Sagerman, miljöanalytiker Kerstin Mo, miljöanalytisk specialist Christina Halling samt

miljöanalysspecialist och Eddie von Wachenfeldt, samtliga vid SLU
Artdatabanken.

Torleif Härd

Linda Ferngren